

שי שטיינברג

להתקדם פנימה

שיחה עם
עידו תדמור
על הלהקה,
הקשיים הכלכליים,
"עמורה" ו"נטע"

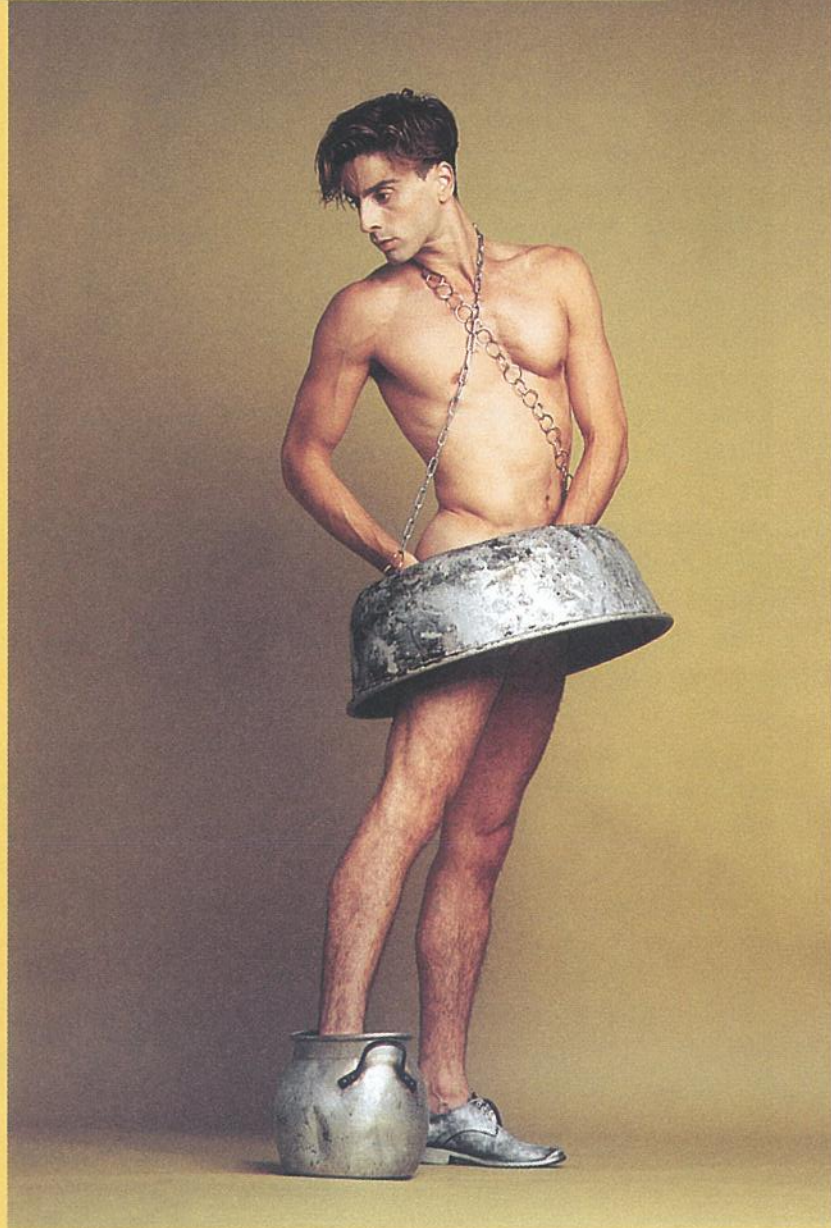
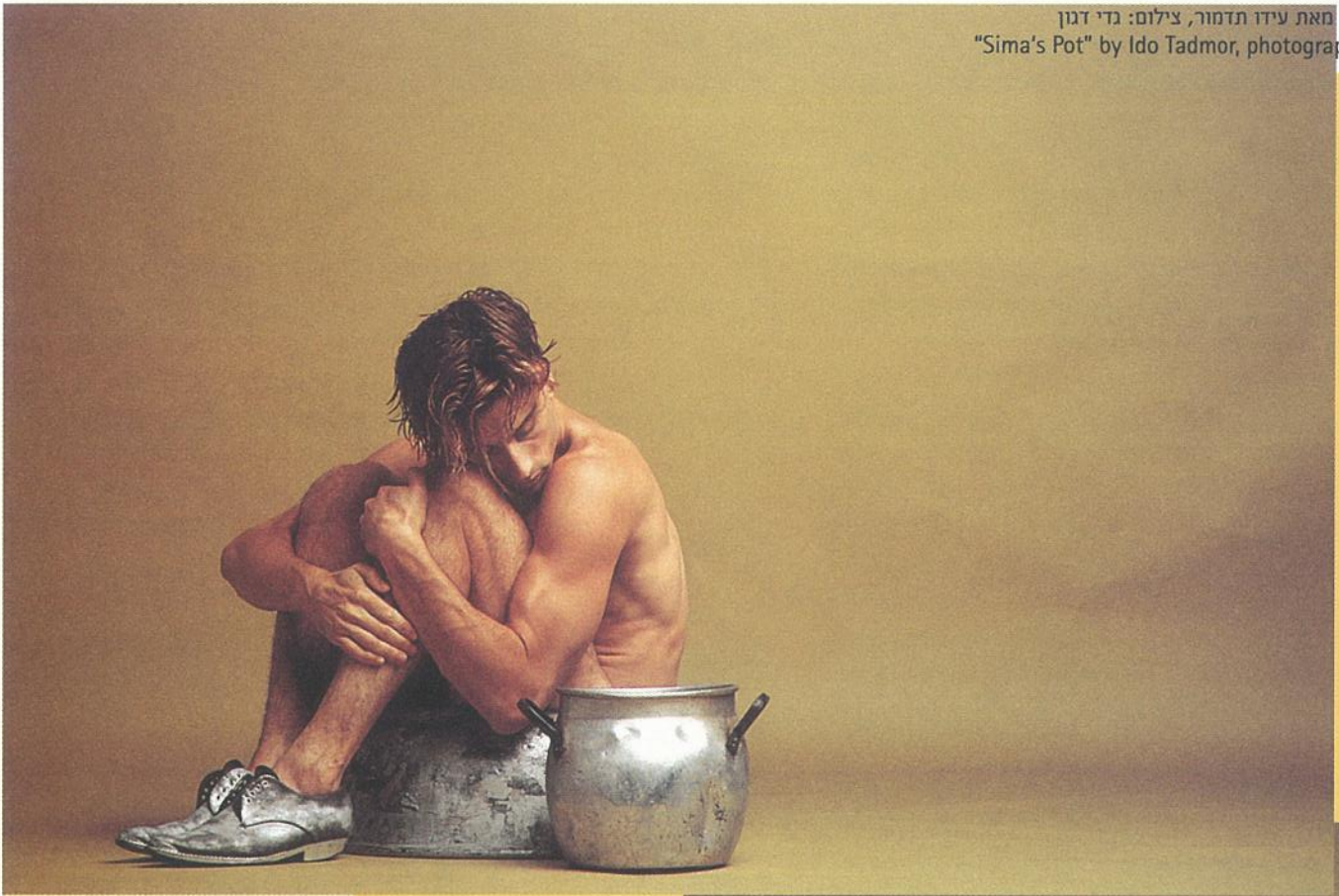

לקראת סיום השיחה עם עידו תדמור מגיעה לביתו רקדנית צעירה מלהקתו, הדר גולדשטיין. עידו מבקש ממנה לחכות מעט. הם מתעטדים לערוך אימון בצוותא לפני החזרה של הלהקה כולה. גולדשטיין מתיישבת לצדו, שותה משקה חם ומקשיבה בקשב רב לדבריו של תדמור. מה שניכר ביחסים בין השניים הוא מעין עירוב של קשר מקצועי ואישי, יחסים מלאים, מורכבים, שבכל זאת תחומים במסגרת של יחסי מורה-תלמיד. מעניין לראות עד כמה חשוב לתדמור להיות לעיתים דידקטי ולומר את ה"שורה התחתונה" כשהוא מישיר מבט דווקא אל הרקדנית הצעירה. זאת בין אם הוא מדבר על פילוסופיית המחול שלו, על אורח חייו הפיזיים והרוחניים ואפילו על השקפתו לגבי תמיכה ראויה של מדינה מתוקנת בתרבות. מאוחר יותר מתקשר כתב רדיו תל-אביבי ומבקש לערוך עימות רדיפוני בין תדמור לבין שר המדע, התרבות והספורט, מתן וילנאי. תדמור שש אלי קרב והם מסכמים שהכתב יחזור אליו אם וכאשר.

בין שני נושאי העל - אורח חיים ותהליך היצירה, והקשיים הכלכליים - מתנווטת השיחה. תדמור סוער למדי גם כשהוא מדבר על העבודה על "עמורה" וסגירת מעגל ההתבגרות לצד הוריו ב"נטע", וגם כשהוא מסנן מפיו את תקציבה השנתי של הלהקה, העומד על 260,000 ש"ח. כשתקציב המחול השנתי הכולל הוא 25 מיליון ש"ח והלהקה של תדמור מקבלת רק נתח פרינג'י של אחוז אחד, מה הטעם לטרוח להפוך לעמותה וללהקה רפרטוארית? הלהקה גדלה משמונה רקדנים ל-16 וזה דרש שינוי קונספציה וחשיבה בימתית מחודשת בכל האספקטים. נוסף על כך הקושי הכלכלי, ואכן כבר שמונה חודשים משכורות הרקדנים אינן משולמות. אמנם יש מנהל אדמיניסטרטיבי, אבל כשצריך ייצוג כלשהו באמצעי התקשורת כדי להשמיע קול צעקה, המעמסה מוטלת על תדמור. הוא נשבר לעיתים אבל חוזר לעמוד איתן. הכתפיים אמנם אינן רחבות דיין אבל הן חזקות ושריריות. מדי פעם הוא שואל את עצמו: "עד מתי?". "עמורה", יצירה שמצליחה גם אצל הקהל וגם בביקורת, מבטאת תהליך התבגרות נוסף של הלהקה ושל עידו תדמור בתוכה. מעבר לכך שמספר הרקדנים בלהקה - 16 כאמור - שווה עתה למספר הרקדנים של להקות בת שבע והקיבוצית, "עמורה" היא יצירת תיאטרון-מחול רחבת יריעה; ספקטקל עמוס שדרש עבודה רבה יותר מכל יצירותיו הקודמות, הן מבחינת עבודה כוריאוגרפית, הן מבחינת עיצוב תאורה ותלבושות (שעיצב אלון אבידן עם תדמור) והן מבחינת עיצוב הקולאז' המוסיקלי (שעליו עבד הרקדן צחי פטיש).

עידו תדמור חולם על להקה גדולה. כמו שהוא מחפש את הקפיצה הגדולה ביותר, הנועזת ביותר, זו שמגרדת את סף היכולת של הרקדן, כך הוא רוצה להקה גדולה, חמה, ביתית וראוותנית כאחד, שתעבוד יחד לאורך זמן רב. תדמור מודה שהאכזבות הקשורות לבקשות תמיכה בלהקה מפריעות לחלום ולעיתים גורמות לו לרצות לוותר על הכל. מדי פעם הוא חושב על יציאה לחו"ל ויש גם הצעות לתפקידי סולן. הצעה אחת הגיעה ממרס קאנינגהם, המנהל האמנותי של בלט פרנקפורט. אבל חולמים אינם מוכנים לחיות בפיתרון, מה גם שתדמור עדיין מאמין במאבק למרות קשיי ההישרדות המתישים. "אני משלם רק לשמונה רקדנים, והאחרים הם סטאזירים שאינם מקבלים משכורת. זה לא מצב רצוי, כי זה יוצר הבדלים והסטאזירים נמצאים במצב בלתי אפשרי, מבזה ומשפיל, אבל אין לי ברירה. כשאתה בפרינג', אתה לעיתים סופג את הקושי הכלכלי הנורא, אבל כשצריך לשרוד עם להקה במשך שנים, זה מעשה בלתי אפשרי". כבר חמש שנים, מאז ה"סיר של סימה", ממשיך תדמור להיות הבטחה שמקיימת. הוא מוערך אמנותית, אבל הצלחה אמנותית אינה מאפשרת את העלאתו של המופע הבא. אי אפשר לגדול מבחינה יצירתית אם

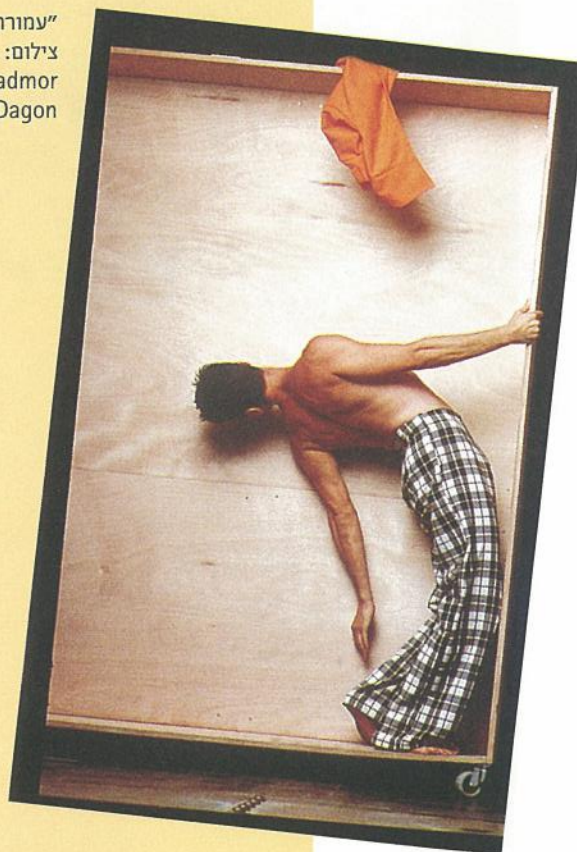
"נטע" מאת עידו תדמור
צילום: גדי דגון
"Neta" by Ido Tadmor
photograph:
Gadi Dagon

לא גדלים מבחינה כלכלית. הכשל טבוע בבסיס ההנחה, שכדי להצליח כלכלית צריך גם להעז ולהמר לגדול. כמו בחיים עצמם, תהליך הגדילה עולה כסף רב. בינתיים, בימים אלו מתבטלים מופעים של "עמורה" משום שרק 20% מתקציב הלהקה הועבר אליה. "הנושא של איך רקדן חי לעומת איך שהוא צריך לחיות ולהיראות הוא נושא כואב וקשה. לא ברור לי מדוע שחקן רפרטוארי בתיאטרון או מוסיקאי בהרכב סימפוני מרוויחים משכורת, ואילו רקדן בלהקת מחול רעב ללחם. נראה שהמחול אינו בסדר העדיפויות בארץ. זה משונה, כי יש פריחה משמעותית בתחום הזה, והמחול הוא השגיר האמנותי הכי מהותי של ישראל, ולכן לא הגיוני שיתייחסו לרקדנים בעדיפות התחתונה ביותר שיש".

"עמורה" העלה אצל המבקרים קונוטציות של כאוס, של מהפכה בעלת נופך טרגי. המלה "עמורה" מעלה אצל תדמור קונוטציות אחרות,

"עמורה" מאת עידו תדמור
צילום: גדי דגון
"Gommorah" by Ido Tadmor
photograph: Gadi Dagon

שקשורות יותר בדיאלקטיקה שבין טבע לתרבות, בין ציוויליזציה מערבית לחברה שבטית-קדמונית-פראית. אחרי כמה צפיות, "עמורה" נראה מרוכך, שובב ובעל מודעות עצמית נמוכה יותר מהמופעים הקודמים. "ניסיתי לחבר בין תרבויות ולהראות את השוני ביניהן בהינף של רגע אחד. ביקשתי גם להראות עד כמה כל מקום פועל ביחס ישיר לטבע, לטבעו ולטיבו של העולם שבו אנו חיים. המסר הוא רחב. ניסיתי להראות קולאז' תרבותי של אנשים וקבוצות מכל מיני מקומות בעולם: בין אם אסקימואים ובין אם חרדים, בין אם קבוצה אתנית אפריקנית ובין אם עיסוק בחוויה הישראלית. חיפשתי קולאז' אמיתי השוזר את כל המדיות, מעבר לכלי, לשפת הגוף, ולכן השתמשתי גם בקולאז' של תלבושות ומוסיקה מכל כיוון אפשרי: בראהמס וע. הלל, מוסיקה אינדיאנית ושירים של פרנק סינטרה".

העבודה עם הלהקה חייבה גם חיפוש של הרקדנים דרך הפרשנות האישית שלהם ל"עמורה". בעבודה בולט התפקיד השונה שיש לכל רקדן גם בתוך התווה ובוהו הכלול וגם ברגעי הסולו. אין כמעט קטעי סולו, שהיו אופייניים במופעים כמו "הסיר של סימה" או "תא". סצינות המחול של תדמור כסוליסט חשובות והן נראות כדרך שלו לפנק את עצמו ולהפגין את יכולתו הווירטואוזית כרקדן. ב"עמורה", הרקדנים הם דמויות מובחנות, יש אפילו מנחה, וטיפוסים תיאטרליים למדי שכל אחד מהם מחפש את זהותו בערב רב של תרבויות. כל דמות מנציחה מעין פרגמנט תרבותי מוכר או איזוטרי בעולמנו.

משונה אולי שדווקא רקדן נטו כמו תדמור נוגע אף הוא בקו התפר המתרחב שבין מחול לתיאטרון-מחול. זאת למרות שיש לו געגועים וסימפטיה ענקית לוורטואוזיות של הגוף, לרגעים ממגנטים שמגרדים את סף היכולת האנושית. "אני מחפש את האתגר של הפיזיות, את האסתטיקה שהיא מעבר לגוף, מחפש לגעת בקצוות, להגיע לקפיצה הרחבה ביותר. לעיתים נראה לי שהמחול העכשווי נשען יותר מדי על דברים שמבחוץ ולא על הגרעין הטהור של המחול".

הדרישה שלו מהרקדנים, כמו מעצמו, היא עצומה. הוא פנאט טוטלי בכל הקשור בעבודה על הגוף. הוא מתחיל את הבוקר בשלוש שעות של אימוני מכון כושר ובניית שרירים. "אתה ממש יכול לראות את העבודה הקשה על הגוף של הרקדן, את העבודה היומיומית. אם רקדן לא רוקד ולו יום אחד בלבד, יש משהו פחות שלם בזרימה התנועתית שלו ואני מיד רואה את זה עליו. נראה שדווקא בשנים האחרונות חלה ירידה בדרישות הפיזיות מהרקדן, ואני עושה כל מה שאפשר כדי שהבימתיות של הרקדן תישאר במרכז".

תדמור התבטא לא פעם בעבר, שגופו הוא מתנה מבחינת העמידות הפיזית שלו. בגיל 36 הוא מרגיש שגופו, על אף שעבר תאונה קשה (בנוי-יורק, כשרקד בלהקתו של לאר לובוביץ'), שקול לגוף של בן 25. הוא מאמין שיוכל לרקוד עוד זמן רב ורואה את עצמו בתחילת דרכו כרקדן, למרות שבעוד שנתיים יסכם שני עשורים פוריים של עבודה. "ההתקדמות האמיתית בשבילי היא לא מבפנים החוצה אלא מבפנים פנימה. כשזהו הלך החשיבה, יש עוד המון להשתנות, להגיע ולשאוף. כשאני רואה רקדנים צעירים הופכים להיות אמנים מול העיניים שלי, אני מרגיש כמו אבא. מצד שני זה נפלא לראות את ריצ'רד אורבך ממשיך להתבגר, והוא רקדן שעשה כבר כל דבר אפשרי, מאלוויין איילי ובת-שבע, ועדיין צמא לחיפוש עצמי בתוך הגוף והנפש שלו". ההתבגרות של תדמור היתה כרוכה גם בחיפוש מחול בודד, אישי, שיספר על עברו ואף יבוא עמו חשבון. "נטע", ערב מחול סולו וקטעי וידאו מוקלטת, שבהם הוא רוקד דואט עם אמו, הוא ההפך הגמור מ"עמורה" הפזיז, האקלקטי והשובב. נטע וישעיהו תדמור, הוריו של עדו, הם הצופים-מבקרים הנלהבים ביותר של עבודתו. את ההשפעה של ד"ר ישעיהו תדמור, שניהל את בית הספר הריאלי בחיפה, אפשר לאתר במנהיגות של תדמור בלהקה ובהוראת המחול, שהוא רוצה להמשיך ולפתח אותה מעבר לריקוד ולכוריאוגרפיה. דמותה הנצפית של ה"אם" נותרת בגדר חידה. "נטע" הוא מחול מופנם ואינטרוורטי ויש בו משהו קצת מעוכב ואפילו אפל. "הרגשתי שלאחר כל המופעים הגדולים, השארתי משהו מאחור, משהו עמוק מבפנים. רציתי לחזור למחקר פנימי, פסיכולוגי ואישי יותר. התקרבותי לרקדנים של הלהקה שלי יותר ויותר, אבל חשבתי שאני צריך להתעסק גם בעברי, במשפחתי ובהורי, שהם התומכים הגדולים ביותר שיש לי. אמי

תזונאי, שהוא גם תזונאי של אתלטים. את הנושא המיסטי הוא חוקר הן בכתבים והן באופן פעיל. הוא לומד רפואה סינית והילינג. הוא גם בקשר עם השייח' מוחמד חליל, מטפל ערבי המאבחן דרך קריאה בשמן זית. "הוא מעדיף כמובן להגיד לי בעיקר דברים שאני רוצה לשמוע, אבל אני שואל על הכל", אומר תדמור. אולי לא על הכל הוא מקבל תשובה, אבל החיפוש הוא הרי דרך ארוכה, וכשעוסקים במחול, האמנות הסינתטית והבלתי מתפרשת ביותר, אז אולי תדמור עצמו יודע, שאי אפשר באמת לצפות לתשובות.

יושבת בוועד המנהל של הלהקה ורציתי להעניק לה משהו שיסגור מעגל עבור שנינו". לפני ארבעה עשורים ויותר רקדה אמו אצל מיה ארבטובה. בזכות "נטע" חזרה האם אל המחול, אמנם לא בריקוד בימתי מול קהל אבל בקטעי וידאו. תדמור עצמו שופט בתחרות מיה ארבטובה.

כשאני שואל את עידו את השאלה הצפויה, לאן הוא שואף להגיע, הוא עוצר לרגע ומחייך. אבל נראה לי שהתשובה כמעט מוכנה על שפתיו. "אני רוצה להגיע למקום שבו האין-גבול ביכולת שלי ירגיש שלם". אני אומר לו שזוהי לבטח אמירה של רקדן, אבל היא נשמעת גם כאמירה של אתלט ושל ספיריטואליסט. תדמור נמצא בטיפול אצל